

SATAPATHA BRÁHMANA, VI.1.1–3.
Fordította Fórizs László¹

¹ Fórizs László: *Rigvéda – teremtéshimnuszok*, 3. fejezet.

1. bráhmana

1. Kezdetben ez [a Mindenség] itt valóban a Nemlétező volt. Ezzel kapcsolatban kérdik: „Mi volt az a Nemlétező?” A [hét] Risi volt a Nemlétező. Ezzel kapcsolatban kérdik: „Kik voltak azok a Risik?” A Risik a [hét] lehelet voltak. ...

2. E leheletek közül valójában a középső a Leghatalmasabb (Indra). A hatalmával (*indrija*) középről ő élesztette fel a [többi] leheletet, s mivel felélesztette (*indh*) őket, ő az életre keltő (*indha*), ezért valóban Indra az, akit rejtélyesen indhának, életre keltőnek neveznek, mert az istenek szeretik a rejtélyeset. Miután felélesztették őket, [a leheletek] hét különböző személyt hoztak létre.

3. Azt mondták: „Ily módon létezvén nem leszünk képesek [utódot] nemzeni, készítsünk e hét személyből egyetlen Személyt!” Abból a hét személyből egyetlen Személyt készítettek. Kettőt közülük összenyomtak a köldök feletti résszé, kettőt a köldök alattivá, egy személy lett az egyik szárny, egy személy lett a másik szárny, s egy személy lett az alapzat.

4. Ami kitűnőség, ami életnedv volt abban a hét személyben, azt felülre sűrítették össze: abból lett a fej. ...

5. Ugyanez a Személy lett Pradzsápati, a Teremtés Ura; és az a Személy, aki a Teremtés Urává lett, maga a megépítendő Tűz[oltár].

6. Most ez a Pradzsápati-Személy azt kívánta: „Legyek több, legyek újból megteremtve!” Megfeszítette erejét, sanyargatta magát. Az erőfeszítéstől és önsanyargatástól kimerülve megteremtette mindenk előtt a Brahmant, a hármas Tudást. Az lett számára az alap. Ezért mondják: „A Brahman az alapja mindennek itt.” ... Azon az alapon nyugodva végezte az önsanyargatást.

9. Megteremtette a Szóból (Vács) a vizeket; mert a Szó *ahhoz* (vagyis a Brahmanhoz) tartozott: az lett szabaddá téve. Az áthatott mindent itt, és mivel az áthatott (*áp*) [mindent] bármi is volt itt, azért víz (*ápasz*) az. ...

10. Vágyakozott: „Legyek e vizekből újból megteremtve!” A hármas Tudással belépett a vizekbe. Akkor egy Tojás merült fel. Megérintette. „Élj! Él és sokasodj!” - mondta. ...

11. Most az Embrió, ami belül van, az lett legelsőként (*agri*) megteremtve: mivel az lett Mindebből legelsőnek megteremtve, azért Agri az; [de] valójában a Tűz (Agni) az, akit rejtélyesen Agrinak, Legelsőnek neveznek, mert az istenek szeretik a rejtélyeset. ...

12. Vágyakozott: „Hozzam létre Ezt a vizekből!” Összenyomta azt (a tojáshéjat), és bedobta a vízbe. Az abból kifolyó léből egy teknősbéka lett, ami pedig felfelé fröccsent abból lett mindaz, ami itt fenn, a vizek felett létrejött. Ez az egész feloldotta magát a vizekben. Ez egyalakúként, mint víz jelent meg.

13. Azt kívánta: „Legyen Ez (a víz) több, mint egy, teremtsen újra önmagát!” Megfeszítette erejét, önmegtartóztatást gyakorolt. Az erőfeszítéstől és önmegtartóztatástól kimerülve megteremtette a habot. Tudta: „ez valóban különbözőnek látszik, többé válik. Igazán össze kell szednem az erőmet!” Az erőfeszítéstől és önmegtartóztatástól kimerülve megteremtette az agyagot, a sarat, a sós földet és a homokot, a köveket, a sziklákat, az ércet, az aranyat, a növényeket és a fákat: így öltöztette fel Ezt (a Földet).

14. Ekkor Ez úgy volt megteremtve, mint ugyanezen kilenc teremtmény[ből álló]. Ezért mondják: „a Tűz[oltár] háromszoros (háromszor hármas), mert Tűz[oltár] Ez (a Föld), mivel abból van megépítve az egész Tűz[oltár].”

15. Ez lett (*bhú*) valóban az alapzat, ezért Ez lett a Föld (*bhúmi*). Kiterjesztette (*prath*) Ezt, ezért Ez lett a (széles) Föld (*prithiví*). És ő [a Földanya] tökéletesnek érezvén magát, énekelt, s mivel énekelt (*gá*): ő lett a Gájatrí. ... Ettől kezdve bárki, aki tökéletesnek érzi magát énekel, vagy dalban örvendezik.

2. bráhmana

1. Az a Pradzsápati azt kívánta: „Sokasodjék ez (a Föld), legyen újrateremtve!” A Tűz révén egyesült a Földdel: egy Tojás emelkedett ki onnét. Megérintette: „Növekedj! Növekedj, és sokasodj!” - mondta.

2. Az Embrió, ami belül van, mint Váju (Szél) lett megteremtve, és a könnyből (*asru*), ami megformálódott, a madarak lettek. És a léből, ami a héjhoz tapadt, a fény szemcsék lettek. És ami a héj volt, abból a Levegő lett.

3. Azt kívánta: „Sokasodjék! Szaporítsa önmagát!” A Szél révén egyesült a Levegővel: ebből egy Tojás származott. Megérintette, mondván: „Teremj dicsőséget!” Abból a Nap lett megteremtve, mert ő valóban nagyszerű (dicsőséges). A könnyből, ami megformálódott, a különböző kavicsok (*asman*) lettek; hiszen valójában asman az, amit ők rejtélyesen asrunak neveznek, mert az istenek szeretik a rejtélyeset. És a héjhoz tapadó léből a [Nap] sugárkévei lettek. És ami a héj volt, abból az Ég lett.

4. Azt kívánta: „Sokasodjék! Szaporítsa önmagát!” A Nap révén egyesült az Éggel: ebből egy Tojás származott. Megérintette, mondván: „Teremj magot!” Abból a Hold lett megteremtve, mert ő a mag. A könnyből, ami megformálódott, a csillagok lettek. És a héjhoz tapadó léből a közbülső égtájak lettek. És ami a héj volt, a négy égtájja lett.

5. Megteremtven ezeket a világokat, azt kívánta: „Teremtsek olyan teremtményeket, akik az enyém lesznek ezen a világon!”

6. Elméje (Manasz) révén egyesült a Szóval (Vács), s nyolc cseppel viselős lett. Azok (a cseppek) a nyolc Vaszként lettek megteremtve. Erre (a Földre) helyezte őket.

7. Elméje révén egyesült a Szóval (Vács), s tizenegy cseppel viselős lett. Azok (a cseppek) a tizenegy Rudraként lettek megteremtve. A Levegőbe helyezte őket.

8. Elméje révén egyesült a Szóval (Vács), s tizenkét cseppel viselős lett. Azok (a cseppek) a tizenkét Áditjaként lettek megteremtve. Az Égbe helyezte őket.

11. És azt mondják: „Megteremtven ezeket a világokat, Pradzsápati szilárdan megalapozódott a Földön. Az ő számára értek ezek a növények étellé, ő megette őket, és viselős lett. A felső leheletből megteremtette az isteneket, az alsó leheletből megteremtette a halandókat.” ...Valóban Pradzsápati volt az, aki mindent megteremtett, ami csak létezik itt.

12. Megteremtven a teremtményeket, végigfutván a versenyt, Pradzsápati darabokra hullott. ... Miután így széthullott, kiment bensejéből az életető lehelet. Amikor az eltávozott belőle, az istenek elhagyták őt.

13. Szólt (a fiához,) Agnihoz: „Építs újjá engem!”... „Úgy legyen!” – s Agni visszaépítette Őt.

17. Mivel (Pradzsápatinak) mind az öt része (*tanu*) széthullott, a Tűzoltárnak is öt rétege van. Amikor lehelyezi az öt réteget, e részek által építi fel (újra) Őt. Mivel lehelyezi (csi) őket, azért rétegek (*csiti*) azok.

18. És az a Pradzsápati, aki darabokra hullott, az Év. És az az öt része, amelyek széthullottak, az évszakok, mert öt évszak van és öt réteg. Amikor lehelyezi az öt réteget, az évszakok által építi fel (újra) Őt. Mivel lehelyezi (csi) őket, azért rétegek (*csiti*) azok.

Agnicsajana. Az első réteg lehelyezése.²

21. Azt mondják, a darabokra hullott Pradsápati szólt az istenekhez: „Teremtsetek vissza engem!” Az istenek szóltak Agninak: „Tebenned fogjuk visszateremteni őt, Atyánkat, a Teremtés Urát.” „Amikor (felépült az) Egész, akkor belépek Abba.” – felelte. „Úgy legyen!” – mondták az istenek. Ezért bár Pradsápati, mégis Agninak nevezik Őt.

26. Most az Atya a Fiú. Mivel Ő teremtette a Fiút, Ő a Fiú atyja, de a Fiú teremtette vissza Őt, azért a Fiú az Ő atyja; és mivel ő teremtette az isteneket, Ő az istenek atyja, s amennyiben az istenek teremtették vissza Őt, az istenek az Ő atyái.

27. Kettős valóban ez: Atya és Fiú, Pradsápati és Agni, Agni és Pradsápati; Pradsápati és az istenek, az istenek és Pradsápati.

² Staal, Frits 2001 (1983). AGNI, The Vedic Ritual of the Fire Altar, 1–2, in collaboration with C. V. Somayajipad, M. Itti Ravi Nambudiri. Delhi: Motilal Banarsidass. (First edition 1983. Berkeley: Asian Humanities Press). P. 413.

3. bráhmana

1. Valóban, kezdetben [ez itt] egyedül Pradzsápati volt. Azt kívánta: „Éljek! Teremtsem újra önmagam!” Megfeszítette erejét, felhevült. A vizek abból a kimerültből és felhevültből lettek megteremtve, abból a felizzott Személyből születtek.

2. A vizek azt kérdezték: „Mi legyen belőlünk?” „Izzatok fel” – mondta Ő. Felizzottak, és megteremtették a habot. ...

3. A hab megkérdezte: „Mi legyen belőlem?”

„Izzál fel!” - mondta Ő. Felizzott, és létrehozta az agyagot. ...

4. Az agyag megkérdezte: „Mi legyen belőlem?”

„Izzál fel!” - mondta Ő. Felizzott, és létrehozta a homokot. ...

5. A homokból megteremtette a kavicsot, ... a kavicsból a követ, ... a kőből az ércet, ... az ércből az aranyat. ...

6. Most ami meg lett teremtve folyt(atódott), mivel folyt(atódott) (*aksarat*), szótag (*aksara*) lett belőle; mivel nyolcszor folyt(atódott), nyolcszótagú Gájatrí lett belőle.

7. „Ez valóban alapzat lett (bhú)” - így gondolta, s abból lett a Föld (*bhúmi*). Kiterjesztette (prath), az lett a (széles) Föld (*prithivī*). Ezen a Földön, mint szilárd nyugvóhelyen egy éven át [tartott, amíg] a lények és a Lények Ura felszentelték önmaguk: [a szertartáson] a Lények Ura volt a háziúr (*grihapati*), és a Hajnal (*Usasz*) volt a ház úrnője.

8. Most azok a lények az évszakok, s a Lények Ura az Év, és az az úrnő a Hajnal. És ugyanezek a lények, valamint a Lények Ura magjukat a Hajnalba helyezték. Egy év múlva egy fiú (*kumára*) született; [a fiú] kiáltott.

9. Pradzsápati azt mondta neki: „Fiam, miért kiabálsz, te, aki munkából és fájdalomból születél?”

(A fiú így) válaszolt: „Nincs ami a büntől megvédene; még nem adatott név nekem. Adj nekem nevet!”...

10. Azt mondta neki: „Te vagy a Kiáltó (*Rudra*).” És mert azt a nevet adta neki, Agni azzá lett, mert Agni Rudra, azért Rudra, mert kiáltott (*rud*). „Hiszen hatalmasabb vagyok annál, adj másik nevet nekem!”

11. Azt mondta neki: „Te vagy a Minden (*Szarva*).” És mert azt a nevet adta neki, a vizek azzá váltak, mert a vizek: Minden, mert itt Minden a vizekből lett. A fiú szólt: „Hiszen hatalmasabb vagyok annál, adj másik nevet nekem!”

12. Azt mondta neki: „Te vagy az Állatok Ura (*Pasupati*).” És mert azt a nevet adta neki, a növények azzá lettek, mert a növények az állatok ura[i]. ... A fiú szólt: „Hiszen hatalmasabb vagyok annál, adj másik nevet nekem!”

13. Azt mondta neki: „Te vagy az Iszonyatoserejű (*Ugra*).” És mert azt a nevet adta neki, a Szél (*Váju*) azzá lett, mert Váju Ugra, ezért amikor erősen fúj [a szél], azt mondják: „az Iszonyatos-erejű fúj.” A fiú szólt: „Hiszen hatalmasabb vagyok annál, adj másik nevet nekem!”

14. Azt mondta neki: „Te vagy a Villámlás (*Asani*).” És mert azt a nevet adta neki, a villámlás azzá lett, mert Asani a villámlás. ... A fiú szólt: „Hiszen hatalmasabb vagyok annál, adj másik nevet nekem!”

15. Azt mondta neki: „Te vagy az Élet Születése (*Bhava*).” És mert azt a nevet adta neki, az Esőfelhő (*Pardzsanja*) azzá lett, mert az esőfelhő az élet születése, hiszen itt minden az esőfelhőből kel életre (*bhavati*). A fiú szólt: „Hiszen hatalmasabb vagyok annál, adj másik nevet nekem!”

16. Azt mondta neki: „Te vagy a Nagy Isten.” És mert azt a nevet adta neki, a Hold azzá lett, mert Pradzsápati a Hold, és Pradzsápati a Nagy Isten. A fiú szólt: „Hiszen hatalmasabb vagyok annál, adj másik nevet nekem!”

17. Azt mondta neki: „Te vagy az Uralkodó (*Ísána*).” És mert azt a nevet adta neki, a Nap azzá lett, mert a Nap az uralkodó, a Nap kormányozza e Mindenséget. [Ekkor a Fiú így] szólt: „Valóban ilyen hatalmas vagyok, ezután ne adj nekem több nevet!”

18. Íme Agni nyolc alakja. Kumára (a Fiú) a kilencedik. Ezért a Tűz (háromszor) hármas formájú.

19. ... A Fiú egymás után belépett azokba az alakokba. Sohasem látja Őt pusztán fiúként valaki, hanem azokat az alakjait látja, mert Ő felvette azokat az alakokat, egyiket a másik után.

20. Egy éven keresztül kell Őt (Agnit, a Tűzoltárt) építeni, egy éven keresztül kell [a himnuszokat] recitálni. ... Amikor felépült (*csita*), [az építő] nevet ad Neki, miáltal távol tartja tőle a bűnt. A Fénylő (*csitra*) nevet adja neki. ...